

গণিতৰ পাঠ্যপুথি
তৃতীয় শ্ৰেণীৰ বাবে

0333

विद्यया ऽ मृतमश्नुते

एन सी ई आर टी
NCERT

राष्ट्रीय शैक्षिक अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद्
NATIONAL COUNCIL OF EDUCATIONAL RESEARCH AND TRAINING

0333 – গণিত মেলা

গণিতৰ পাঠ্যপুথি তৃতীয় শ্ৰেণীৰ বাবে

ইএছবিএন 978-93-5292-816-3

প্ৰথম সংস্কৰণ

এপ্ৰিল 2024 চৈত্ৰ 1946

পিডি 1000T বিএচ

©ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ
পৰিষদ, 2024

₹ 65.00

এন. চি. ই. আৰ. টি. ৱাটাৰমাৰ্কৰ সৈতে 80 জি.
এছ. এম. কাগজত ছপা।

প্ৰকাশন বিভাগত প্ৰকাশিত, সচিব, ৰাষ্ট্ৰীয়
শৈক্ষিক গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, শ্ৰী
অৰবিন্দ মাৰ্গ, নতুন দিল্লী 110 016 আৰু প্ৰিন্ট
পেক ইণ্ডিয়া, ডি-12, ছেক্টৰ B-3, ট্ৰনিকা চিটি
(শুদ্যোগিক অঞ্চল) লনী, গাজিয়াবাদ-201 102
(ইউ. পি.) ত ছপা।

সকলো অধিকাৰ সংৰক্ষিত

- প্ৰকাশকৰ পূৰ্ব অনুমতি অবিহনে এই প্ৰকাশনৰ কোনো অংশ পুনৰ প্ৰস্তুত কৰিব
নোৱাৰিব, পুনৰুৎপাদনৰ প্ৰণালীত সংৰক্ষণ কৰিব নোৱাৰিব বা যিকোনো ৰূপত বা যিকোনো
উপায়েৰে ইলেক্ট্ৰনিক, মেকানিকেল, ফটোকপি, ৰেকৰ্ডিং বা অন্য কোনো ধৰণে
প্ৰেৰণ কৰিব নোৱাৰিব।
- এই কিতাপখন এই চৰ্ত সাপেক্ষে বিক্ৰী কৰা হয় যে ইয়াক প্ৰকাশ কৰাৰ বাহিৰে
আন কোনো ধৰণৰ বাধ্যতামূলক বা আৱৰণত প্ৰকাশকৰ সন্মতি অবিহনে বাণিজ্যৰ
জৰিয়তে খণ দিয়া, পুনৰ বিক্ৰী কৰা, ভাড়াত লোৱা বা অন্যথা নিষ্পত্তি কৰা নহ'ব।
- এই প্ৰকাশনৰ সঠিক মূল্য হৈছে এই পৃষ্ঠাত ছপা মূল্য, ৰবৰ ষ্টাম্প বা ষ্টিকৰ বা আন
যিকোনো উপায়েৰে ইংগিত কৰা যিকোনো সংশোধিত মূল্য ভুল আৰু গ্ৰহণযোগ্য হ'ব
নালাগে।

প্ৰকাশনৰ কাৰ্যালয়সমূহ

ডিভিজন, এনচিইআৰটি

এনচিইআৰটি চৌহদ

শ্ৰী অৰবিন্দ মাৰ্গ

নতুন দিল্লী ১১০ ০১৬

ফোন : 011-26562708

108, 100 ফুট ৰোড

হোচডেকৰ হলি এক্সটেনচন

বনশংকৰী দ্বিতীয় পৰ্যায়

বাংগালোৰ ৫৬০ ০৮৫

ফোন : 080-26725740

নৱজীৱন ট্ৰাষ্ট বিল্ডিং

পি.ও. নৱজীৱন

আহমেদাবাদ ৩৮০ ০১৪

ফোন : 079-27541446

চিডব্লিউচি চৌহদ

অগ্ন ধনকাল বাছ ষ্টপ

পানীহাটি

কলকাতা 700 114

ফোন : 033-25530454

চিডব্লিউচি কমপ্লেক্স

মাৰ্গিগাঁও

গুৱাহাটী 781 021

ফোন : 0361-2674869

প্ৰকাশন দল

মুৰব্বী, প্ৰকাশন : অনুপ কুমাৰ ৰাজপুত
বিভাজন

মুখ্য সম্পাদক : শ্ৰুভেটা উগ্ৰল

মুখ্য উৎপাদন : আৰুণ চিতকাৰা
বিষয়া

মুখ্য ব্যৱসায় : অমিতাভ কুমাৰ
মেনেজাৰ (দায়িত্বত)

সম্পাদক : বিজন সুতাৰ

সহকাৰী উৎপাদন : ওম প্ৰকাশ
বিষয়া

বুক ডিজাইন, লে 'আউট এণ্ড ইলাষ্ট্ৰেশ্যন

সন্তোষ মিশ্ৰ, আইমাৰ্টছ, দিল্লী আৰু অচিন জৈন, গ্ৰীণট্ৰী ডিজাইনিং
ষ্টুডিঅ' প্ৰাইভেট লিমিটেড, দিল্লী

প্ৰাককথা

ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা নীতি ২০২০-ৰ পৰিকল্পনা অনুসৰি বিদ্যালয় শিক্ষাৰ প্ৰাথমিক পৰ্য্যায়ত শিশুসকলৰ সামগ্ৰিক বিকাশৰ আধাৰশিলা হিচাপে কাম কৰে। ই তেওঁলোকক কেৱল আমাৰ দেশৰ নৈতিকতা আৰু সাংবিধানিক পৰিকাঠামোত নিহিত অমূল্য সংস্কাৰ আত্মসাৎ কৰাই নহয়, মৌলিক সাক্ষৰতা আৰু সংখ্যাগত দক্ষতাও আহৰণ কৰিবলৈ সক্ষম কৰে। এই ভিত্তিতে তেওঁলোকক অধিক প্ৰত্যাশ্বানপূৰ্ণ প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্য্যায়লৈ নিৰবিচ্ছিন্নভাৱে পৰিৱৰ্তন কৰিবলৈ সজ্জিত কৰে।

প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্য্যায়ত তৃতীয় শ্ৰেণীৰ পৰা পঞ্চম শ্ৰেণীলৈকে তিনি বছৰ ধৰি ভিত্তি আৰু মধ্য পৰ্য্যায়ৰ মাজত এক সেতু হিচাপে কাম কৰে। এই পৰ্য্যায়ত প্ৰদান কৰা শিক্ষাই প্ৰাথমিক পৰ্য্যায়ৰ শিক্ষামূলক দৃষ্টিভংগীৰ ওপৰত আধাৰিত। যদিও প্লে-ৱে, আৱিষ্কাৰ, আৰু কাৰ্য্যকলাপ-আধাৰিত শিক্ষণ পদ্ধতি অব্যাহত, শিশুসকলক পাঠ্যপুথি আৰু অধিক আনুষ্ঠানিক পৰিৱেশৰ সৈতে পৰিচয় কৰোৱা হয়। এই পৰিচয়ৰ লক্ষ্য অভিভূত কৰা নহয়, বৰঞ্চ পাঠ্যক্ৰমৰ ক্ষেত্ৰসমূহত এক ভেটি স্থাপন কৰা, পঢ়া, লিখা, কথা কোৱা, চিত্ৰাংকন, গান গোৱা আৰু বজোৱাৰ জৰিয়তে সামগ্ৰিক শিক্ষণ আৰু আত্ম-অন্বেষণৰ প্ৰচাৰ কৰা। এই দৃষ্টিভংগীয়ে শাৰীৰিক শিক্ষা, কলা শিক্ষা, পৰিৱেশ শিক্ষা, ভাষা, গণিত, মৌলিক বিজ্ঞান আৰু সমাজ বিজ্ঞানক সামৰি লৈছে। এই দৃষ্টিভংগীয়ে নিশ্চিত কৰে যে শিশুসকল চিন্তাশীল- সংবেদনশীল আৰু শাৰীৰিক-প্ৰাণ (আৱেগিক) দুয়োটা স্তৰতে মধ্য পৰ্য্যায়লৈ পৰিৱৰ্তনৰ বাবে ভালদৰে প্ৰস্তুত কৰে।

পাঠ্যপুথি, গণিত মেলা তৃতীয় শ্ৰেণীৰ বাবে এই উদ্দেশ্যবোৰৰ সৈতে সংৰেখিত কৰিবলৈ প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ই ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা নীতি ২০২০ আৰু বিদ্যালয় শিক্ষাৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম পৰিকাঠামো ২০২৩ ৰ পৰামৰ্শ পালন কৰে। পাঠ্যপুথিখনে এই বিকাশমূলক পৰ্য্যায়ৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় ধাৰণাকৃত বুজাবুজি, সমালোচনামূলক চিন্তা, সৃজনশীলতা, মূল্যবোধ আৰু প্ৰবৃত্তিৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। ইয়াত অন্তৰ্ভুক্তি, বহুভাষিকতা, লিংগ সমতা, আৰু উপযুক্ত আইচিটি আৰু বিদ্যালয়-আধাৰিত মূল্যায়ন একত্ৰিত কৰা সাংস্কৃতিক মূলৰ দৰে ক্ৰছ-কাটিং বিষয় অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। আকৰ্ষণীয় সমল আৰু কাৰ্য্যকলাপ শিক্ষাৰ্থীসকলক আকৰ্ষিত কৰিবলৈ আৰু সহকৰ্মী গোট শিকাত উৎসাহ দিয়াৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে, এনেদৰে শিক্ষাৰ্থী সকলৰ লগতে শিক্ষকসকলৰ বাবে শৈক্ষিক অভিজ্ঞতা সমৃদ্ধ কৰে।

বুজা-বুজি, সমালোচনামূলক চিন্তা, যুক্তি আৰু সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা পাঠ্যপুথিখনৰ শিক্ষামূলক গুৰুত্ব মনত ৰখাটো অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। এই পৰ্যায়ত শিশুসকলৰ সহজাত কৌতূহল তেওঁলোকৰ প্ৰশ্নবোৰৰ সম্বোধন কৰি আৰু মূল শিক্ষণ নীতিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কাৰ্যকলাপ ডিজাইন কৰি প্ৰতিপালন কৰা উচিত। যদিও প্লে-ৱে পদ্ধতি অব্যাহত আছে, বাবে ব্যৱহৃত পুতলা আৰু খেলৰ প্ৰকৃতি কেৱল আকৰ্ষণৰ পৰিৱৰ্তে ব্যস্ততা বৃদ্ধি কৰিবলৈ বিকশিত হয়।

যদিও এই পাঠ্যপুথিখন মূল্যবান, শিশুসকলেও এই বিষয়ত অতিৰিক্ত সম্পদ অন্বেষণ কৰা উচিত। বিদ্যালয়ৰ পুথিভঁৰালে এই সম্প্ৰসাৰিত শিক্ষণৰ সুবিধা প্ৰদান কৰিব লাগে, আৰু অভিভাৱক আৰু শিক্ষকসকলে তেওঁলোকৰ প্ৰচেষ্টাক সমৰ্থন কৰিব লাগে।

এক ফলপ্ৰসূ শিক্ষণ পৰিৱেশে শিক্ষাৰ্থীসকলক অনুপ্ৰাণিত কৰে, তেওঁলোকক ব্যস্ত ৰাখে আৰু শিক্ষণৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ কৌতূহল আৰু বিস্ময়ক উৎসাহিত কৰে।

আত্মবিশ্বাসৰে, মই প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্যায়ৰ সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু শিক্ষকক এই পাঠ্যপুথিখনৰ পৰামৰ্শ দিওঁ। মই ইয়াৰ উন্নয়নৰ সৈতে জড়িত সকলোকে কৃতজ্ঞতা জনাইছো, আশা কৰিছো যে ই আশা পূৰণ কৰিব। যিহেতু এন. চি. ই. আৰ. টি. পদ্ধতিগত সংস্কাৰ আৰু প্ৰকাশনৰ মানদণ্ড উন্নত কৰাৰ বাবে প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ, আমি পাঠ্যপুথিৰ বিষয়বস্তু সংশোধন কৰাৰ বাবে আদৰ্শ জনাইছো।

নতুন দিল্লী
৩১ মাৰ্চ ২০২৪

দিনেশ প্ৰসাদ চাক্ৰানি
পৰিচালক
ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক পৰিষদ
গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ

কিতাপখনৰ বিষয়ে

তৃতীয় শ্ৰেণীৰ বাবে গণিত মেলা কিতাপখন শেহতীয়া নথিপত্ৰ ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা নীতি (এনইপি) ২০২০ আৰু বিদ্যালয় শিক্ষাৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম ফ্রেমৱৰ্ক (এনচিএফএছই) ২০২০-ৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। তেওঁলোকৰ লক্ষ্য হৈছে সকলো শিশুৱে গাণিতিক আৰু যুক্তিসংগতভাৱে চিন্তা কৰা, সমস্যা সমাধান কৰা, পৰিমাণ আৰু কাৰণ সম্পৰ্কে অন্তৰ্দৃষ্টি বিকাশ কৰা, আনন্দ, বিস্ময় আৰু কৌতূহল অনুভৱ কৰাৰ মৌলিক সংখ্যাগত দক্ষতা আৰু সামৰ্থ্য লাভ কৰাটো নিশ্চিত কৰা। প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্য্যায়টোৱে বিশেষভাৱে সংখ্যা, আকৃতি, আৰু স্থানিক সম্পৰ্ক, পৰিমাপ আৰু তথ্য পৰিচালনা, পদ্ধতিগত দক্ষতা আৰু সাবলীলতা আৰু গণনামূলক চিন্তাধাৰাৰ বিষয়ে ধাৰণাগত ধাৰণাৰ বিকাশৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে।

ইয়াৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত, তৃতীয় শ্ৰেণীৰ কিতাপখন শিক্ষাৰ্থীসকলক প্ৰাথমিক পৰ্য্যায়ত তেওঁলোকৰ শিক্ষা একত্ৰিত কৰাত সহায় কৰিবলৈ আৰু অধিক বিমূৰ্ত ধাৰণাসমূহৰ সৈতে মোকাবিলা কৰাৰ দিশত অগ্ৰগতি সাধন কৰিবলৈ ডিজাইন কৰা হৈছে। কিতাপখনৰ অধ্যায়সমূহত গণিতৰ মৌলিক ধাৰণাসমূহ সামৰি লোৱা হৈছে: সম্পূৰ্ণ সংখ্যা আৰু সঞ্চালন, ভগ্নাংশ, আকৃতি আৰু স্থানিক সম্পৰ্কৰ পৰিচয়, জোখ (দৈৰ্ঘ্য, ওজন, ক্ষমতা, সময়), আৰু তথ্য পৰিচালনাৰ পৰিচয়। যদিও প্ৰতিটো অধ্যায়ৰ এটা নিৰ্দিষ্ট বিষয়বস্তু আছে (পূৰ্বৰ ধাৰণাসমূহৰ ওপৰত নিৰ্মাণ কৰা আৰু অন্যান্য ধাৰণাসমূহৰ সৈতে সংযোগ স্থাপন কৰা), ধাৰণাসমূহ গোটেই কিতাপখনত পুনৰাবৃত্তি হ'ব।

আমি এইটোও বিশ্বাস কৰোঁ যে শিক্ষাৰ্থীসকলক গণিতৰ প্ৰতি আগ্ৰহ গঢ়ি তুলিব লাগে। এই পাঠ্যপুথিৰ অধ্যায়ে কেইবাটাও উপভোগ্য কৰ্ম, কাৰ্য্য খেল আৰু পাজোল প্ৰদান কৰে যি শিশুৰ অন্তৰ্দৃষ্টিৰ ওপৰত নিৰ্মাণ কৰে আৰু তেওঁলোকৰ চাৰিওফালে থকা পৃথিৱীত তেওঁলোকৰ অভিজ্ঞতাৰ ওপৰত সৃষ্টি কৰে। এই অধ্যায়সমূহৰ বহু ঠাইত 'আমি কৰোঁ আহা' শাখাৰ অধীনত দিয়া হৈছে। এইয়া কেতিয়াবা ধাৰণাত প্ৰৱেশ কৰাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হয় আৰু আন সময়ত ধাৰণা একত্ৰিত কৰাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰে। অধ্যায়সমূহৰ বৰ্ণনাক জীৱন্ত চিত্ৰৰ জৰিয়তে সমৰ্থন কৰা হৈছে, যিবোৰ কাৰ্য্যসমূহৰ বাবেও অবিচ্ছেদ্য। আমি আশা কৰোঁ যে ই শিক্ষাৰ্থীসকলক ছবি পঢ়িবলৈ আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ গাণিতিক ধাৰণা বিকশিত কৰাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অনুমতি দিব। যদিও অধ্যায়সমূহত উপযুক্ত গাণিতিক শব্দভাণ্ডাৰ ব্যৱহাৰ আৰু চিন্তাৰ আদান-প্ৰদানৰ পদ্ধতিৰ উদাহৰণ দিয়া হৈছে, ভাষিক নিৰ্দেশনা আৰু ব্যাখ্যাবোৰ ন্যূনতম ৰখা হৈছে, যাতে শিক্ষাৰ্থীসকলেও কিতাপখন পঢ়িব পাৰে আৰু বুজিব পাৰে।

কাৰ্যকলাপ, কাম, খেল আৰু সাঁথৰ প্ৰদান কৰে যি শিশুৰ অন্তৰ্দৃষ্টিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে আৰু তেওঁলোকৰ চাৰিওফালৰ পৃথিৱীত তেওঁলোকৰ অভিজ্ঞতাবোৰ তৈয়াৰ কৰে। এইবোৰ শাখাৰ অধীনত দিয়া হৈছে 'আমাক কৰিবলৈ দিয়ক' অধ্যায়বোৰৰ বহুতো ঠাইত। এইবোৰ কেতিয়াবা ধাৰণাটোত প্ৰৱেশ কৰাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হয় আৰু আন সময়ত ধাৰণাবোৰ একত্ৰিত কৰাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰে। অধ্যায়বোৰৰ বৰ্ণনাটো স্পষ্ট দৃষ্টান্তৰ জৰিয়তে সমৰ্থিত, যিবোৰ কামবোৰৰ সৈতেও অবিচ্ছেদ্য। আমি আশা কৰোঁ যে ই শিক্ষাৰ্থীসকলক ছবি পঢ়িবলৈ আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ গাণিতিক ধাৰণা বিকশিত কৰাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অনুমতি দিব। যদিও উপযুক্ত গাণিতিক শব্দভাণ্ডাৰ ৰ ব্যৱহাৰ আৰু চিন্তাৰ যোগাযোগৰ উপায়বোৰ অধ্যায়বোৰত উদাহৰণ দিয়া হয়, ভাষিক নিৰ্দেশনা আৰু ব্যাখ্যাবোৰ নিম্নতম ৰখা হয়, যাতে শিক্ষাৰ্থীসকলে কিতাপখন পঢ়িব আৰু বুজাব পাৰে।

গণিত হৈছে জ্ঞানৰ এক একত্ৰিত সংস্থা, যাৰ ধাৰণাবোৰৰ এক সংযোজিত আৰু সুসংগত সংহতি আছে। ইয়াক সাধাৰণতে ভাগ বতৰা কৰা ধাৰণাবোৰৰ ওপৰত যুক্তিসংগতভাৱে নিৰ্মাণ কৰিব পাৰি। গাণিতিক চিন্তা আৰু যুক্তি গণিত শিকাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশ। এই গ্ৰন্থখনে নিয়ম আৰু প্ৰক্ৰিয়াই মুখস্থ কৰাৰ পৰা আঁতৰি যাবলৈ চেষ্টা কৰে যিয়ে শিক্ষাৰ্থীসকলৰ কৌতূহল ধ্বংস কৰে আৰু তেওঁলোকৰ ওপৰত বোজা পেলায়।। ই শিক্ষাৰ্থীসকলক গুৰুত্বপূৰ্ণ গাণিতিক ধাৰণাবোৰ অন্বেষণ আৰু আৱিষ্কাৰ কৰিবলৈ হেঁচা দিয়ে। নাম দিয়া শাখাসমূহ 'আমাক ভাবিবলৈ দিয়ক', 'আমাক অন্বেষণ কৰিবলৈ দিয়ক' আৰু 'আমাক আলোচনা কৰিবলৈ দিয়ক', বিভিন্ন স্থানত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা, শিক্ষাৰ্থীসকলক তেওঁলোকৰ চিন্তাধাৰাৰ যুক্তি দিবলৈ আগ্ৰহী কৰি ৰখাৰ লক্ষ্য ৰাখিব। এইবোৰে তেওঁলোকক এনে কাৰণ আৰু অন্তৰ্দৃষ্টি প্ৰদান কৰিব যাক ধাৰণাবোৰ মনত ৰাখিবলৈ আৰু ধাৰণাবোৰ নমনীয়ভাৱে আৰু সৃষ্টিশীলভাৱে প্ৰয়োগ কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি, যাৰ ফলত অধিক শিকা সহজ হ'ব। গণিতৰ এই প্ৰক্ৰিয়াবোৰৰ সৈতে জড়িত হোৱাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ যাতে শিক্ষাৰ্থীসকলে নিয়মীয়া গাণিতিক সমস্যাবোৰ আত্মবিশ্বাসেৰে আৰু ভয় আৰু উদ্বেগ অবিহনে অতিক্ৰম কৰিব পাৰে। আমি আশা কৰোঁ যে সাৱধানে বাছনি কৰা শিক্ষণ কাৰ্যকলাপে তেওঁলোকক ধাৰণাবোৰ বুজাত সহায় কৰিব, সমস্যাসমাধানৰ ক্ষমতা বিকাশ কৰিব, প্ৰক্ৰিয়াটোত আশ্চৰ্য আৰু আনন্দ অনুভৱ কৰিব, আৰু গণিতৰ পৃথিৱীৰ বিষয়ে কৌতূহলী হ'ব।

আমি বিশ্বাস কৰোঁ যে শিশুসকলে সমস্যাৰ ওপৰত কাম কৰিবলৈ আৰু তেওঁলোকৰ সমাধান আৰু ধাৰণা ভাগ কৰিবলৈ উপলব্ধ সময় এনইপি ২০২০ আৰু এনচিএফএছই ২০২৩ ৰ উদ্দেশ্যসমূহ প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ হ'ব। কিতাপখনত গাণিতিক ধাৰণাসমূহ বিকশিত কৰিবলৈ উপযুক্ত কাৰ্যকলাপ আৰু অভিজ্ঞতা (শ্ৰেণী আৰু ঘৰৰ ভিতৰত আৰু ইয়াৰ চাৰিওফালে) ৰ বাবে কেইবাটাও

পৰামৰ্শ আছে। আমাৰ শিশুসকলৰ বাবে শিক্ষণৰ পৰিস্থিতি সলনি কৰাত শিক্ষক আৰু অভিভাৱকৰ সমৰ্থন এখন উন্নত আৰু অধিক আত্মবিশ্বাসী ৰাষ্ট্ৰৰ সপোন পূৰণৰ বাবে অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ হ'ব।

এই কিতাপখনে শিক্ষাৰ্থীসকলৰ সৈতে কাম কৰিবলৈ, আৰু তেওঁলোকৰ চিন্তাধাৰাৰ বিকাশ আৰু যোগাযোগৰ বাবে সৰল কংক্ৰিট সামগ্ৰী প্ৰস্তুত কৰাৰ বিষয়েও পৰামৰ্শ দিয়ে। অধ্যায়সমূহৰ কিছুমান কামৰ বাবে কেইটামান ছিদ্রযুক্ত কাগজ কিতাপখনৰ শেষত দিয়া হৈছে। কাৰ্যকলাপ আৰু সামগ্ৰীৰ বাবে শিক্ষকৰ টোকাবোৰত আৰু কিছু ধাৰণা আছে। অধ্যায়ে সামগ্ৰীৰ ব্যৱহাৰৰ পৰা ছবিৰ ব্যৱহাৰলৈ ক্ৰমান্বয়ে গতি দেখুৱায় আৰু পৰিস্থিতিৰ অৰ্থ বুজিবলৈ আৰু আগলৈ যোৱাৰ ৰণনীতি প্ৰস্তুত কৰিবলৈ যোজনাৰ দৰে চিত্ৰ প্ৰস্তুত কৰে। কিতাপখনে সামগ্ৰী আৰু ছবি ব্যৱহাৰ কৰি ধাৰণাসমূহৰ বাবে আৰ্হি প্ৰস্তুত কৰাৰ চেষ্টা কৰিছে যাতে শিক্ষাৰ্থীসকলে স্বাধীনভাৱে তেওঁলোকৰ চিন্তাধাৰাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। আমি আন্তৰিকতাৰে শিক্ষক আৰু অভিভাৱকসকলক কিতাপখনত পৰামৰ্শ দিয়া ধাৰণাসমূহৰ ক্ৰম শিক্ষণৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ আৰু নিয়ম আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ প্ৰতি খৰধৰ নকৰিবলৈ অনুৰোধ জনাম। যেতিয়া শিশুসকলে অধিক ভালদৰে বুজি পায়, তেতিয়া তেওঁলোকে নিয়ম আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ প্ৰশংসা কৰিবলৈ অধিক ভাল অৱস্থাত থাকিব। পিতৃ-মাতৃ আৰু ভাই-ভনীসকলেও একেধৰণৰ যত্ন ল'ব লাগিব যিয়ে এই কিতাপখনৰ জৰিয়তে নিজৰ সন্তানক শিকাত সহায় কৰিব পাৰে। 'শিক্ষকৰ টোকা' য়ে শিক্ষক আৰু অভিভাৱকসকলক শিশুৰ শিক্ষণ সঠিকভাৱে বৃদ্ধি কৰাত সহায় কৰিব পাৰে।

কিতাপখনৰ কেইবাটাও কৰ্ম আৰু কাৰ্য্যৰ বাবে শিশুসকলে তেওঁলোকৰ ধাৰণাসমূহৰ বিষয়ে কথা পাতিব আৰু আলোচনা কৰিব লাগিব। শিক্ষাৰ্থীসকলৰ ধাৰণাসমূহক আদৰণি জনোৱা আৰু সন্মান জনোৱা শ্ৰেণীকোঠাত শিক্ষণ যথেষ্ট উন্নত হ'ব। তেওঁলোকে চিন্তা কৰা আৰু ধাৰণাসমূহ ব্যৱহাৰ কৰাৰ বিভিন্ন পদ্ধতি দেখিব, আৰু এটা সময়ৰ ভিতৰত উন্নত আৰু স্বতন্ত্ৰ সমাধানৰ বাবে বিকল্প সমাধান বিচাৰিব। তেওঁলোকে ইজনে সিজনৰ সমাধানসমূহ পৰীক্ষা-নিৰীক্ষা কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰিব আৰু গাণিতিক ভাষা, চিহ্ন আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ সৈতে সাবলীলতা বিকাশ কৰিব। এইবোৰে শিক্ষকৰ বাবে শিক্ষণৰ ভাল মূল্যায়ন হিচাপেও কাম কৰিব আৰু তেওঁলোকক মতামতও প্ৰদান কৰিব। কিতাপখনত দিয়া অনুশীলনবোৰ শিক্ষাৰ্থীসকলক কেনেদৰে মূল্যায়ন কৰিব পাৰি তাৰো উদাহৰণ। মূল্যায়ন একাধিক ৰূপত কৰিব লাগে-সামগ্ৰী আৰু ছবি, সমস্যাৰ পৰিস্থিতি আৰু সাধাৰণ সমস্যা, কাৰ্যকলাপ, বস্তু সৃষ্টি, আৰু সমাধানৰ আদান-প্ৰদান আৰু ব্যাখ্যা ব্যৱহাৰ কৰি। এই কিতাপখনে শিশুৱে শিকাৰ সময়ত আৰু বিভিন্ন কাৰ্যকলাপত নিয়োজিত হৈ থকাৰ সময়ত অভিযোজিত মূল্যায়ন, শিকাৰ বাবে মূল্যায়ন, আৰু শিক্ষণ হিচাপে মূল্যায়নৰ বাবে পৰ্যাপ্ত সুযোগ প্ৰদান কৰে। শিক্ষাৰ্থীসকলে তেওঁলোকৰ ধাৰণাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ সময়ত, সোধা প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়াৰ সময়ত আৰু উত্তৰটোৰ যুক্তি ব্যাখ্যা কৰাৰ সময়ত শিক্ষকসকলে তেওঁলোকৰ পৰ্যবেক্ষণবোৰ

লিপিবদ্ধ কৰিব পাৰে। এনে ৰেকৰ্ডবোৰ শিক্ষাৰ্থীৰ পোৰ্টফোলিঅ'ত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰি। কিতাপখনৰ সকলো ধাৰণা কিছুমান কাগজৰ কলমৰ কাম (প্ৰশ্ন, শব্দৰ সমস্যা, আৰু প্ৰকল্প) ৰ সৈতে সমাপ্ত কৰা হৈছে যিবোৰ এটা শিশুৱে শ্ৰেণীকোঠাত বা ঘৰত সম্পূৰ্ণ কৰিব পাৰে। এনে কামবোৰে লিখাৰ অনুশীলন কৰাৰ আৰু কাগজত তেওঁলোকৰ চিন্তাধাৰা উপস্থাপন কৰাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰে।

আগন্তুক সময়ত, আমি শিক্ষক আৰু শিক্ষাৰ্থীসকলক ভিডিঅ', অনুশীলনৰ বাবে ৱৰ্কশীট, আৰু অনলাইন সম্পদৰ লিংকৰ ৰূপত অধিক সম্পদ প্ৰদান কৰিম।

আমি আশা কৰোঁ যে এই কিতাপখন সকলোৰে বাবে উপভোগ্য হ'ব আৰু ইয়াৰ ফলত শিক্ষণ-শিক্ষণৰ পৰিস্থিতি উন্নত হ'ব।

অনুপ কুমাৰ ৰাজপুত
অধ্যাপক
প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ
মূৰবী প্ৰকাশন বিভাগ
এন.চি.ই.আৰ.টি., নতুন দিল্লী

ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম আৰু শিক্ষণ শিক্ষণ সামগ্ৰী সমিতি (এনএছটিচি)

1. এম.চি. পন্ত, কুলপতি, ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক পৰিকল্পনা আৰু প্ৰশাসন প্ৰতিষ্ঠান (এন.আই.ই.পি.এ.), (অধ্যক্ষ)
2. মঞ্জুল ভাৰ্গৱ, অধ্যাপক, প্ৰিন্সটন বিশ্ববিদ্যালয়, (সহ-অধ্যক্ষ)
3. সুধা মূৰ্তি, প্ৰশংসিত লেখিকা আৰু শিক্ষাবিদ
4. বিবেক দেবৰয়, অধ্যক্ষ অৰ্থনৈতিক পৰামৰ্শদাতা পৰিষদ – প্ৰধানমন্ত্ৰী (ইএচি – প্ৰধানমন্ত্ৰী)
5. শেখৰ মাণ্ডে, প্ৰাক্তন ডিজি, চি.এছ.আই.আৰ., বিশিষ্ট অধ্যাপক, সাবিত্ৰীবাই ফুলে পুনে বিশ্ববিদ্যালয়, পুনে
6. সুজাতা ৰামদৰাই, অধ্যাপক, ব্ৰিটিছ কলম্বিয়া বিশ্ববিদ্যালয়, কানাডা
7. শংকৰ মহাদেৱন, সংগীত বিশাৰদ, মুম্বাই
8. ইউ বিমল কুমাৰ, পৰিচালক, প্ৰকাশ পাডুকন বেডমিণ্টন একাডেমী, বাংগালোৰ
9. মিচেল দানিনো, ভিজিটিং প্ৰফেচাৰ, আইআইটি – গান্ধীনগৰ
10. সুনিলা ৰাজন, আইএএছ (অৱসৰপ্ৰাপ্ত), হাৰিয়ানা, প্ৰাক্তন ডিজি, এইচপিএ
11. চামু কৃষ্ণ শাস্ত্ৰী, অধ্যক্ষ ভাৰতীয় ভাষা সমিতি, শিক্ষা মন্ত্ৰালয়
12. সঞ্জীৱ সান্যাল, সদস্য অৰ্থনৈতিক পৰামৰ্শদাতা পৰিষদ – প্ৰধানমন্ত্ৰী (ইএচি – প্ৰধানমন্ত্ৰী)
13. এম.ডি. শ্ৰীনিবাস, অধ্যক্ষ, চেণ্টাৰ ফৰ পলিচী ষ্টাডিজ, চেন্নাই
14. গজনন লক্ষ্মে, মাথা কাৰ্যসূচী কাৰ্যালয়, এন.এছ.টি.চি.
15. ৰবিন ছেত্ৰী, পৰিচালক, এছচিআৰটি, ছিকিম
16. প্ৰতুষা কুমাৰ মণ্ডল, অধ্যাপক, সামাজিক বিজ্ঞান, এনচিআৰটি, নতুন দিল্লীত শিক্ষা বিভাগ
17. দিনেশ কুমাৰ, অধ্যাপক আৰু মূৰব্বী পৰিকল্পনা আৰু নিৰীক্ষণ বিভাগ, এনচিআৰটি, নতুন দিল্লী
18. কীৰ্তি কাপুৰ, অধ্যাপক, ভাষা, এনচিআৰটি, নতুন দিল্লীত শিক্ষা বিভাগ
19. ৰঞ্জনা অৰোৰা, অধ্যাপক আৰু মূৰব্বী পাঠ্যক্ৰম অধ্যয়ন আৰু বিকাশ বিভাগ, এনচিআৰটি, নতুন দিল্লী, (সদস্য-সচিব)

পাঠ্যপুথি বিকাশ দল

নিৰ্দেশনা

মহেশ চন্দ্ৰ পন্ত, অধ্যক্ষ, এন.এছ.টি.চি. আৰু সদস্য, সমন্বয় সমিতি,
পাঠ্যক্ৰমক্ষেত্ৰ গোট (চি.এ.জি.): প্ৰস্তুতি পৰ্যায়

মঞ্জুল ভাৰ্গৱ, সহ-অধ্যক্ষ, এন.এছ.টি.চি. আৰু সদস্য, সমন্বয় সমিতি,
চি.এ.জি. : প্ৰস্তুতি পৰ্যায়

সুনীতি সনৱাল, অধ্যাপক আৰু মূৰবী প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ, এনচিইআৰটি,
নতুন দিল্লী আৰু সদস্য-আহ্বায়ক, সমন্বয় সমিতি, পাঠ্যক্ৰমক্ষেত্ৰ গোট: প্ৰস্তুতি
পৰ্যায়

অধ্যক্ষ, উপ-গোট (গণিত)

ৰাখী বেনাৰ্জী, সহযোগী অধ্যাপক, আজিম প্ৰেমজী বিশ্ববিদ্যালয়

অৱদানকাৰী

অজয় শৰ্মা, সহকাৰী অধ্যাপক, ডিইই, এনচিইআৰটি, নতুন দিল্লী

ছভি কাটাৰিয়া, গণিত শিক্ষাবিদ, টেক মহিন্দ্ৰা ফাউণ্ডেচন

ধৰম প্ৰকাশ, প্ৰাক্তন অধ্যাপক, এন.চি.ই.আৰ.টি., নতুন দিল্লী

গৰিমা পাণ্ডে, শিক্ষক, এমচিডি স্কুল, দিল্লী

গুঞ্জন খুৰানা, গৱেষণক, জামিয়া মিলিয়া ইছলামিয়া, নতুন দিল্লী

হানিত গান্ধী, অধ্যাপক, দিল্লী বিশ্ববিদ্যালয়, নতুন দিল্লী

জছনীত কৌৰ, প্ৰবক্তা, এছচিইআৰটি, হাৰিয়ানা

মুকেশ মালৱীয়া, শিক্ষক শিক্ষাবিদ, মধ্য প্ৰদেশ

মুকুন্দ কুমাৰ ৰা, পৰামৰ্শদাতা, ডিইই, এনচিইআৰটি, নতুন দিল্লী

নিশা নেগী, জ্যেষ্ঠ পৰামৰ্শদাতা, ডিইই, এনচিইআৰটি, নতুন দিল্লী

পদ্মপ্ৰিয়া শিৰালী, অধ্যক্ষ, সহ্যদ্ৰী স্কুল, পুনে

পাৰ্বতী ভট্ট, সহকাৰী শিক্ষক, কৰ্ণাটক পাব্লিক স্কুল, উত্তৰহাল্লি, বাংগালোৰ,
কৰ্ণাটক

পুষ্পা থাণ্ডী, পৰিচালক-কাৰ্যসূচী, অক্ষৰা ফাউণ্ডেচন

ৰিতু গিৰি, প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষক, ডি.ও.ই., দিল্লী

ৰুচি কুমাৰ, সহকাৰী অধ্যাপক, টিআইএছএছ, মুম্বাই

শিৱকুমাৰ কে এম, পৰিচালক, শিক্ষাবিজ্ঞান আৰু উদ্ভাৱন (গণিত), চিড 2
চেপলিং এডুকেশ্বন ফাউণ্ডেচন, বেংগালুৰু

শ্ৰৱণ এছ কে, মুখ্য পাঠ্যক্ৰম ডিজাইনাৰ (গণিত), চিড 2 চেপলিং এডুকেশ্বন
ফাউণ্ডেচন, বেংগালুৰু

শ্বেতা এছ. নায়েক, বৈজ্ঞানিক বিষয়া, এইচবিচিএছই, মুম্বাই

সুৰেখা ভাৰ্গৱ, সহকাৰী শিক্ষক (অৱসৰপ্ৰাপ্ত), বাল ভাৰতী পাব্লিক স্কুল,
পীতামপুৰা, নতুন দিল্লী

সমীক্ষক

মঞ্জুল ভাৰ্গৱ, অধ্যাপক আৰু সহ-অধ্যক্ষ, এন.এছ.টি.চি. আৰু সদস্য,
সমন্বয় সমিতি, চি.এ.জি. : প্ৰস্তুতি পৰ্যায়

অনুৰাগ বেহাৰ, চিইও, আজিম প্ৰেমজী ফাউণ্ডেচন, সদস্য, এন.ও.চি.

সদস্য-সমন্বয়ক, উপ-গোট (গণিত)

অনুপ কুমাৰ ৰাজপুত, অধ্যাপক, প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ আৰু মূৰব্বী প্ৰকাশন
বিভাগ, এনচিইআৰটি, নতুন দিল্লী

স্বীকৃতিসমূহ

ৰাষ্ট্ৰীয় শৈক্ষিক গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদে (এন. চি. ই. আৰ. টি.) এই পাঠ্যপুথিখন বিকশিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ক্ৰছ-কাটিং থিমৰ ওপৰত নিৰ্দেশনাৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম ফ্রেমৱৰ্ক পৰ্যবেক্ষণ সমিতিৰ সন্মানীয় অধ্যক্ষ আৰু সদস্যসকল, অধ্যক্ষ আৰু পাঠ্যক্ৰম ক্ষেত্ৰ গোটৰ (চি. এ. জি.) সদস্যসকলঃ প্ৰস্তুতিমূলক পৰ্যায় আৰু অন্যান্য সংশ্লিষ্ট চি. এ. জি.-ৰ নিৰ্দেশনা আৰু সমৰ্থনক স্বীকাৰ কৰে।

পৰিষদে ইয়াৰ অধ্যাপক ইন্দ্ৰাণী ভাদুৰী, অধ্যাপক আৰু মুৰব্বী, শৈক্ষিক জৰীপ বিভাগ; মোনা যাদৱ, অধ্যাপক, লিংগ অধ্যয়ন বিভাগ; বিনয় সিং, অধ্যাপক আৰু মুৰব্বী, বিশেষ প্ৰয়োজন থকা গোটসমূহৰ শিক্ষা বিভাগৰ সমৰ্থন স্বীকাৰ কৰে। মিলি ৰয়, অধ্যাপক আৰু মুৰব্বী, লিংগ অধ্যয়ন বিভাগ, আৰু জ্যোৎস্না তিৱাৰী, অধ্যাপক আৰু মুৰব্বী, কলা আৰু নান্দনিকতা বিভাগ, এই পাঠ্যপুস্তকখনত লিংগৰ একত্ৰীকৰণ, অন্তৰ্ভুক্তি, কলা শিক্ষা আদিৰ দৰে ক্ৰছ-কাটিং বিষয়বস্তুৰ পৰ্যালোচনা কৰাৰ বাবে।

এই পাঠ্যপুথিখনৰ বিকাশত সহায় আগবঢ়োৱাৰ বাবে শৱেতা শৰ্মা, টি. জি. টি., এছ. ডি. এছ. ভি. এম. তালৱাৰা, পঞ্জাৱ; নাজৰানা খান, জ্যেষ্ঠ গৱেষণা সহযোগী আৰু গজালা পাৰভীন, গৱেষণা সহযোগী, প্ৰাথমিক শিক্ষা বিভাগ, এন. চি. ই. আৰ. টি.-ৰ প্ৰচেষ্টাক প্ৰশংসা কৰা হয়।

পৰিষদে এই পাঠ্যপুথিখন সম্পাদনা কৰাৰ বাবে এন. চি. ই. আৰ. টি.-ৰ প্ৰকাশন বিভাগৰ সম্পাদক (চুক্তিভিত্তিক) ইলমা নাছিৰ আৰু ফ্ৰফ ৰিডাৰ (চুক্তিভিত্তিক) আৰিবা উসমানৰ প্ৰচেষ্টাক স্বীকাৰ কৰে। এই দস্তাবেজটোক চূড়ান্ত ৰূপ দিয়াৰ বাবে পৱন কুমাৰ বাৰিয়াৰ, ভাৰপ্ৰাপ্ত, ডিটিপি কোষ, প্ৰকাশন বিভাগ, এনচিইআৰটি; মনোজ কুমাৰ, বিট্টু কুমাৰ মাহাতো, অনিতা, শিৱ শংকৰ, সঞ্জু শৰ্মা আৰু বিবেক মণ্ডল, ডিটিপি অপাৰেটৰ (চুক্তিভিত্তিক), প্ৰকাশন বিভাগ, এনচিইআৰটি-ৰ প্ৰচেষ্টা আৰু কঠোৰ পৰিশ্ৰমক প্ৰশংসা কৰা হয়।

আমাৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সংগীত

জন-গণ-মন আধিনায়ক জয় হে
ভাৰত-ভাগ্য-বিধাতা।
পাঞ্জাব-সিন্ধু-গুজৰাট-মাৰাঠা
দ্ৰাবিড় উৎকল বংগ
বিহাৰ হিমাচল যমুনা গংগা
উচ্ছল জলধিতৰঙ্গ।
তৰ শুভ নামে জাগে,
তৰ শুভ আশিস মাগে,
গাহে তৰ জয়গাথা।
জনগণ মংগলদায়ক জয় হে
ভাৰত-ভাগ্য-বিধাতা।
জয় হে, জয় হে, জয় হে,
জয় জয় জয়, জয় হে!

মূলতঃ ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰে বাংলা ভাষাত ৰচনা কৰা আমাৰ ৰাষ্ট্ৰীয়
সংগীতক ইয়াৰ হিন্দী সংস্কৰণত সংবিধান সভাত ১৯৫০ চনৰ ২৪
জানুৱাৰীত ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সংগীত হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।

সমলসমূহ

প্ৰাককথা	iii
কিতাপখনৰ বিষয়ে	v
অধ্যায় ১: নামত কি আছে?	1
অধ্যায় ২: খেলনা আনন্দ	9
অধ্যায় ৩: দ্বিশতক	16
অধ্যায় ৪: আইতাৰ সৈতে মোৰ বন্ধৰ দিন কেইটা	29
অধ্যায় ৫: আকৃতিৰ সৈতে ধেমালি	44
অধ্যায় ৬: শতকৰ ঘৰ - I	64
অধ্যায় ৭: ৰাখী বন্ধন	82
অধ্যায় ৮: ফেয়াৰ শ্বেয়াৰ	107
অধ্যায় ৯: শতকৰ ঘৰ- II	117
অধ্যায় ১০: শ্ৰেণী কোঠাৰ ধেমালি!	128
অধ্যায় ১১: ভৰ্তি আৰু উত্তোলন	139
অধ্যায় ১২: দিয়া আৰু লোৱা	150
অধ্যায় ১৩: সময় গতিশীল	165
অধ্যায় ১৪: সূৰজকুণ্ড মেলা	177
শিক্ষণ সামগ্ৰীৰ শ্বীট	192

An Initiative of the Ministry of Education

*If you are stressed, anxious, worried,
sad or confused about*

Studies and Exams

Personal Relationships

Career Concerns

Peer Pressure

Seek Support of Counsellors

**Call
8448440632**

**National Toll-free
Counselling Tele-Helpline
8am to 8pm
All days of the week**

MANODARPAN

Psychosocial Support for Mental Health & Well-being of Students
during the COVID-19 Outbreak and beyond
(An initiative by Ministry of Education, Government of India, as part
of Atma Nirbhar Bharat Abhiyan)

[www.https://manodarpan.education.gov.in](https://manodarpan.education.gov.in)